

# కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

## ॥అథ ప్రథమ కాణ్డే పంచమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ దే॒వా॒సు॒రా॒స్సం॒య॒త్తా ఆ॒స॒న్తే దే॒వా వి॒జయ॑ము॒పయ॑న్తోఽగ్నౌ వా॒మం వ॒సు సం  
న్య॑దధ॒తేద॑ము నో భ॒వి॒ష్యతి॑ యది నో జే॒ష్యన్తి॑తి తదగ్ని॒ర్నృకా॑మయత  
తేనా॒పాక్రా॑మత్తద్దే॒వా వి॒జిత్యా॑వరురు॒థస॑మానా అ॒న్వాయ॑న్తద॒స్య స॒హసా॑కది॒థస॑న్త  
సో॒కరో॑దీద్యదరో॑దీత్తద్దుద్ర॒స్య రుద్ర॑త్వం యదశ్ర॒వశీ॑యత త- [0] ద్ర॒జతగ్ం  
హిర॑ణ్యమభ॒వత్తస్మాద్ర॒జతగ్ం హిర॑ణ్యమదక్షి॒ణ్యమశ్రు॑జగ్ం హి యో బర్హి॒షి దదా॑తి  
పురా॑స్య సంవ॒థస॑రాద్ధృ॒హే రుద॑న్తి తస్మాద్ బర్హి॒షి న దే॒యగ్ం  
సో॒కగ్ని॑రబ్రవీద్భాగ్య॒సాన్యథ॑ వ ఇదమితి పునరాధే॒యం తే కే॒వల॑మి॒త్యబ్రు॑వన్నృధ్నవత్థలు స  
ఇత్య॑బ్రవీద్యో మద్దే॒వత్య॑మగ్ని॒మా దధా॑తా ఇతి తం పూ॒షాక॑ధత్త తేన [1]  
పూ॒షాక॑ర్ధ్నోత్తస్మాత్ పౌ॒షాః పశ॑వ ఉచ్యన్తే తం త్వష్టా॑క॒ధత్త తేన  
త్వష్టా॑క॒ర్ధ్నోత్తస్మాత్త్వాష్ట్రాః పశ॑వ ఉచ్యన్తే తం మనురా॑ధత్త తేన మనురా॒ర్ధ్నోత్తస్మాన్  
మాన॑వ్యః ప్ర॒జా ఉచ్యన్తే తం ధా॒తాక॑ధత్త తేన ధా॒తాక॑ర్ధ్నోథసంవ॒థసో వై ధా॒తా  
తస్మాథ॑సంవ॒థసరం ప్ర॒జాః పశ॑వో॒కను ప్ర జా॑యన్తే య ఏ॒వం పునరాధే॒యస్యర్ధిం వేద [3]  
ఋధ్నో॒త్యేవ యో॑క॒స్త్వేవం బ॒న్ధుతాం వేద బ॒న్ధుమాన్ భ॑వతి భాగధే॒యం వా అగ్ని॑రాహిత  
ఇచ్చ॑మానః ప్ర॒జాం పశూన్ యజ॑మానస్యోప దోద్రావోద్వా॒స్య పునరా దధీ॑త  
భాగధే॒యేపై॒పైనగ్ం స॒మర్థ॑యత్యథో శాన్తిరే॒వాక॑స్త్వేషా పునర్వ॒స్వోరా దధీ॑తైతద్వై  
పునరాధే॒యస్య నక్ష॑త్రం యత్పునర్వ॒సూ స్వా॒యామే॒పైనం దే॒వతా॑యామాధాయ  
బ్రహ్మ॑వర్చ॒సీ భ॑వతి దర్భైరా దధాత్యయాతయామత్వాయ దర్భైరా దధాత్యద్భ్య  
ఏ॒పైన॒మోష॑ధీభ్యోక॒వరు॑ధ్యాక॒ధత్తే ప॒ంచక॑పాలః పురోడా॒శో భ॑వతి ప॒ంచ వా ఋత॑వ

ఋతుభ్య ఏవైనమవరుధ్యాకధత్తే॥[४]

అశీయత తత్తేన వేద దర్శ్నః పశ్యవిగ్ంశతిశ్చ ॥1.5.1॥

పరా వా ఏష యజ్ఞం పశూన్ వపతి యోగ్నిముద్వాసయతే పశ్చకపాలః పురోడాశో  
భవతి పాజ్మో యజ్ఞః పాజ్మోః పశవో యజ్ఞమేవ పశూనవ రున్ధే వీరహా వా ఏష  
దేవానాం యోగ్నిముద్వాసయతే న వా ఏతస్య బ్రాహ్మణా ఋతాయవః పురాకన్నమక్షన్  
పజ్మో యాజ్యానువాక్యా భవన్తి పాజ్మో యజ్ఞః పాజ్మోః పురుషో దేవాసేవ వీరం  
నిరవదాయాగ్నిం పునరా [౫] ధత్తే శతాక్షరా భవన్తి శతాయుః పురుషశ్శతేన్ద్రియ  
ఆయుష్యేపేన్ద్రియే ప్రతి తిష్ఠతి యద్వా అగ్నిరాహితో నర్థ్యతే జ్యాయా భాగధేయం  
నికామయమానో యదాగ్నియగ్ం సర్వం భవతి సైవాకస్యర్ధిస్సం వా ఏతస్య గృహే  
వాక్సౌజ్యతే యోగ్నిముద్వాసయతే స వాచగ్ం సగ్ంసృష్ట్యాం యజమాన ఈశ్వరోకను  
పరాభవితోర్విభక్తయో భవన్తి వాచో విధృత్యై యజమానస్యాకపరాభావాయ [౬] విభక్తిం  
కరోతి బ్రహ్మైవ తదకరుపాగ్ంశు యజతి యథా వామం వసు వివిదానో గూహతి  
తాదృగేవ తదగ్నిం ప్రతి స్విష్టకృతం నిరాహ యథా వామం వసు వివిదానః ప్రకాశం  
జిగమిషతి తాదృగేవ తద్విభక్తిముక్త్వా ప్రయాజేన వషట్కరోత్యాయతనాదేవ సైతి  
యజమానో పై పురోడాశః పశవ ఏతే ఆహుతీ యదభితః పురోడాశమేతే ఆహుతీ [౭]  
జుహోతి యజమానమేవోభయతః పశుభిః పరి గృహ్ణతి కృతయజుస్సమ్భృతసమ్భార  
ఇత్యాహుర్న సమ్భృత్యాస్సమ్భారా న యజాః కర్తవ్యమిత్యథో ఖలు సమ్భృత్యా ఏవ  
సమ్భారాః కర్తవ్యం యజుర్యజ్ఞస్య సమ్మద్యై పునర్నిష్క్రుతో రథో దక్షిణా  
పునరుధ్స్యాతం వాసః పునరుధ్స్యోష్టానడ్వాన్ పునరాధేయస్య సమ్మద్యై సప్త తే  
అగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వో ఇత్యగ్నిహోత్రం జుహోతి యత్రయత్రైవాకస్య న్యక్తం తతః [౮]  
ఏవైనమవ రున్ధే వీరహా వా ఏష దేవానాం యోగ్నిముద్వాసయతే తస్య వరుణ

ఏ॒వర్ణ॑యా॒దాగ్ని॑వారు॒ణమే॑కా॒దశ॑కపాల॒మను॑ ని॒ర్వపే॑ద్యం॒ వై॒వ హ॒న్తి య॑శ్చా॒స్యర్ణ॑యాత్తే  
భా॒గధే॑యేన ప్రి॒ణాతి॑ నాక॒ర్తిమా॑ర్చ॒తి య॑జమా॒నః॥[౯]

ఆ॒పరా॑భా॒వాయ॑ పు॒రోడా॑శమే॒తే ఆహ॑తీ తత॒ష్ట్రీగ్ంశ॑చ్ఛ ||1.5.2||

భూ॑మి॒ర్భూమ్నా॑ ద్యౌర్వరి॒ణాన్తరి॑క్షం మహి॒త్వా ఉ॒పస్థే॑ తే  
దే॒వ్యది॑తే॒గ్నిమ॑న్నాదమ॒న్నాద్యా॑యాక॒దధే॑॥ ఆ॒యం గౌః పృ॑శ్నిరక్రమీ॒దస॑నన్మాత॒రం  
పు॒నః పిత॑రం చ ప్ర॒యన్థు॑వః॥ త్రిగ్ంశ॒ద్ధామ॑ వి రా॒జతి॑ వాక్పత॒జ్గాయ॑ శిశ్రి॒యే  
ప్రత్య॑స్య వహ ద్యు॒భిః॥ అ॒స్య ప్రా॑ణాదపానత్యన్తశ్చరతి రో॒చనా॑ వ్యఖ్యన్ మహి॒షస్సు॑వః॥  
యత్త్వా [౧౦] క్తు॒ద్ధః పరో॑వప మ॒న్యునా॑ యదవ॒ర్యా సు॒కల్ప॑మగ్నీ తత్తవ  
పున॒స్త్వోద్ధీ॑పయామసి॥ యత్తే మ॒న్యుపరో॑ష్టస్య పృథి॒వీమను॑ దధ్వ॒సే ఆది॑త్యా విశ్వే  
తద్దే॒వా వస॑వశ్చ సమా॒భర॑న్॥ మనో॑ జ్యోతి॒ర్జుష॑తామా॒జ్యం వి॒చ్ఛిన్నం॑ య॒జ్ఞగ్ం స॒మిమం॑  
దధా॒తు బృ॒హస్ప॑తిస్తనుతామి॒మం నో విశ్వే॑ దే॒వా ఇ॒హ మా॑దయన్తామ్॥ సప్త॑ తే అగ్నీ  
స॒మిధ॑ స్సప్త జి॒హ్వోస్సప్త॑ [౧౧] ఋ॒షయ॑స్సప్త ధామ ప్రియా॒ణి సప్త॑ హోత్రా॒స్సప్త॑ధా త్వా  
యజ॒న్తి సప్త॑ యోనీ॒రా పృ॑ణస్వా ఘృతే॒న పున॑రూర్జా ని వర్త॒స్వ పున॑రగ్న  
ఇషా॒కయు॑షా పునర్నః పాహి విశ్వ॒తః॥ సహ॑ ర॒య్యా ని వర్త॑స్వాగ్నీ పి॒న్వస్వ॑ ధారయా  
విశ్వ॑స్నియా విశ్వత॒స్పరి॑ లేక॒స్సలేక॑స్సులేక॒స్తే న ఆది॑త్యా ఆజ్యం జుషా॒ణా వి యన్తు॑  
కేత॑స్సుకేత॒స్సుకేత॑స్తే న ఆది॑త్యా ఆజ్యం జుషా॒ణా వి యన్తు॑ వివ॒స్వాగ్ం అది॑తిర్దే॒వజా॑తిస్తే  
న ఆది॑త్యా ఆజ్యం జుషా॒ణా వియన్తు॑॥[౧౨]

త్వా జి॒హ్వోస్సప్త॑ సుకే॒తస్తే॑ నస్త్ర॒యోదశ॑ చ ||1.5.3||

భూ॑మి॒ర్భూమ్నా॑ ద్యౌర్వరి॒ణేత్యా॑హాక॒శిపై॒వైన॑మా ధత్తే స॒ర్పా వై జీ॑ర్యన్తో॒మన్య॑న్త స ఏ॒తం  
క॒సర్ణీ॑రః కాద్ర॒వీయా మన్త॑ మపశ్యత॒తో వై తే జీ॑రాస్త్ర॒నూరపా॑ఘృత సర్పరాజ్ఞి॒యా

ఋగ్విర్గార్హపత్యమా దధాతి పునర్నవమేవైనమజరం కృత్వాఽధత్తేఽథో పూతమేవ  
 పృథివీమన్నాద్యం నోపానమథై సతం [౧౩] మన్తమపశ్యత్తతో వై  
 తామన్నాద్యముపాఽనమద్యధ్సర్పరాజ్ఞయా ఋగ్విర్గార్హపత్య  
 మాదధాత్యన్నాద్యస్యాఽవరుద్ధ్యా అథో అస్యామేవైనం ప్రతిష్ఠితమా ధత్తే యత్త్వా కృద్ధః  
 పరోవపేత్యాహాఽప హ్నుత ఏవాఽస్మై తత్పునస్త్వోద్ధీపయామసీత్యాహ సమిన్ధ ఏవైనం  
 యత్తే మన్యుపరోష్టస్యేత్యాహ దేవతాభిరేవై- [౧౪] నగ్ం సం భరతి వి వా ఏతస్య  
 యజ్ఞశ్చిద్యతే యోఽగ్నిముద్వాసయతే బృహస్పతివత్యరోఽప తిష్ఠతే బ్రహ్మ వై దేవానాం  
 బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవ యజ్ఞగ్ం సం దధాతి విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాత్విత్యాహ  
 సన్తత్యై విశ్వే దేవా ఇహ మాదయంతామిత్యాహ సన్తత్యైవ యజ్ఞం దేవేభ్యోఽను దిశతి  
 సప్త తే అగ్నే సమిధస్సప్త జిహ్వః [౧౫] ఇత్యాహ సప్తసప్త వై సప్తధాఽగ్నేః ప్రియాస్తనువస్తా  
 ఏవాఽవ రున్ధే పునరూర్జా సహ రయ్యేత్యభితః పురోడాశమాహుతీ జుహోతి  
 యజమానమేవోర్జా చ రయ్యా చోభయతః పరి గృహ్ణేత్యాదిత్యా వా అస్మాలోకాదముం  
 లోకమాయస్తేఽముష్మిన్లోకే వ్యతృప్యన్త ఇమం లోకం పునరభ్యవేత్యాఽగ్నిమాధాయైతాన్  
 హోమానజుహుస్త ఆర్ధ్వవస్తే సువర్గం లోకమాయన్ యః పరాచీనం  
 పునరాధేయాదగ్నిమాదధీత స ఏతాన్ హోమాఽజ్జహుయాద్యామేవాఽఽదిత్యా  
 ఋద్ధిమార్ధ్వవన్తామేవర్ధ్నతి||[౧౬]

సైతం దేవతాభిరేవ జిహ్వ ఏతాన్పశ్యవిగ్ంశతిశ్చ ||1.5.4||

ఉపప్ర యన్తో అధ్వరం మన్తం వోచేమాఽగ్నయే| ఆరే అస్మై చ శృణ్వతే|| అస్య  
 ప్రత్నామను ద్యుతగ్ం శుక్రం దుదుప్రై అప్రాయః| పయస్సహస్రసామృషిమ్|| అగ్నిర్మూర్ధా  
 దివః కకుత్పుతిః పృథివ్యా అయమ్| అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి|| అయమిహ ప్రథమో  
 ధాయి ధాతృభిర్ హోతా యజిషో అధ్వరేష్విడ్యః| యమప్సవానో భృగవో

విరురుచుర్వనే॑షు చి॒త్రం వి॒భువం వి॒శేవి॑శే॥ ఉ॒భా వా॑మిన్త్రాగ్ని॑ ఆ॒హువ॑ధ్యా [౧౭] ఉ॒భా  
 రా॒ధస॑స్సహ మా॒దయ॑ద్ధై॒ః॥ ఉ॒భా దా॑తారావిషాగ్ం ర॒యీణా॑ముభా వాజ॑స్య సాతయే  
 హువే॑ వామ్॥ అ॒యం తే॒ యోని॑ర్ ఋత్వి॒యో యతో॑ జాతో అరో॑చథాః॥ తం జాన॑న్నగ్న ఆ  
 రోహా॑ఽథా నో వర్ధ॑యా రయిమ్॥ అగ్న ఆ॒యూగ్ం॑షి పవ॑స ఆ సు॒వోవోర్జ॑మిషం చ నః॥ ఆరే  
 బా॒ధస్వ దు॑చ్ఛనామ్॥ అగ్నే పవ॑స్వ స్వపా అ॒స్మై వర్చ॑స్సువీర్యమ్॥ దధ॑త్వోషగ్ం ర॒యిం  
 [౧౮] మ॒యి॥ అగ్నే పావక॑ రోచిషా మ॒న్త్రయా॑ దేవ జిహ్వా॒యా॥ ఆ దే॒వాన్ వక్షి॑యక్షి చ॥  
 స నః పావక॑ దీది॒వోగ్నే దే॒వాగ్ం ఇ॒హోఽఽ వహ॑॥ ఉప॑ యజ్ఞగ్ం హవిశ్చ నః॥  
 అగ్నిశ్శుచి॑వ్రతతమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిః॑ శుచీ రోచత ఆహుతః॥ ఉదగ్నే శుచయస్తవ  
 శుక్రా భ్రాజ॑న్త ఈరతే॑ తవ జ్యోతీగ్ం ప్యర్చ॑యః॥ ఆయుర్దా అగ్నే॑స్యాయుర్మే [౧౯] దేహి  
 వర్చో॑దా అగ్నే॑ఽసి వర్చో మే దేహి తనూపా అగ్నే॑ఽసి తనువం మే పాహ్యగ్నే యస్మై తనువా  
 ఊనం తన్మ ఆ పృణ చిత్రావసో స్వస్తి తే పారమశీయేన్ధానాస్త్వా శతగ్ం హిమా  
 ద్యుమ॑న్తస్సమిధీమహి వయస్వన్తో వయస్సృతం యశస్వన్తో యశస్సృతగ్ం సువీరాసో  
 అదా॑భ్యమ్॥ అగ్నే సపత్నదమ్భనం వర్షి॑ష్ఠే అధి నాకే॑ సం త్వమగ్నే సూర్యస్య  
 వర్చసా॑ఽగథాస్సమృషీణాగ్ స్తుతేన సం ప్రియేణ ధామ్నా॑ త్వమగ్నే సూర్యవర్చా అసి సం  
 మామాయుషా వర్చసా ప్రజయా సృజ॥[౨౦]

అ॒హువ॑ద్ధై పోషగ్ం ర॒యిం మే వర్చ॑సా సప్తదశ॑ ॥1.5.5॥

సం పశ్యా॑మి ప్రజా అహమిడప్రజసో మానవీః॑ సర్వా భవన్తు నో గృహే॑॥ అమ్భస్సాస్థామ్భా  
 వో భక్షీ॑య మహస్స॒థ మహో॑ వో భక్షీ॑య సహస్స॒థ సహో॑ వో భక్షీ॑యోర్జస్సోర్జం వో  
 భక్షీ॑య రేవతీ రమధ్వమస్మిన్లోకే॑ఽస్మిన్ గోష్ఠే॑ఽస్మిన్ క్షయే॑ఽస్మిన్ యోనావిహైవ స్తేతో మాఽప  
 గాత బహ్వి॑ర్మే భూయాస్త [౨౦] సగ్ంహితాఽసి విశ్వరూపీరా మోర్జా విశాఽఽ గౌపత్యేనాఽఽ  
 రాయస్సోషేణ సహస్రపోషం వః పుష్యా॑సం మయి వో రాయశ్చయన్తామ్॥ ఉప త్వాగ్నే



ది॒వేది॑పే దో॒షా॑వస్తర్ధి॒యా వ॑యమ్ | న॒మో భ॑ర॒న్త ఏ॑మ॒సి॥ రా॒జ॒న్త॒మ॒ధ్వ॑రాణాం  
 గో॒పా॒మృ॑తస్య దీ॒దివి॑మ్ | వ॒ర్ధ॒మా॒నగ్న్ స్వే॑ ద॒మే॥ స॒ నః॑ పి॒తే॒వ సూ॑న॒వేఽగ్నే॑ సూ॒పాయ॑నో  
 భ॒వ | స॒చ॒స్వా న॒స్వస్త్యే॑॥ అగ్నే [౨౨] త్వం నో అ॒న్త॒మః | ఉ॒త త్రా॒తా శి॒వో భ॑వ  
 వ॒రూ॒ధ్యః | తం త్వా శో॒చిష్ఠ॑ దీ॒దివః॑ | సు॒మ్నాయ॑ నూ॒నమీ॑మ॒హే స॒ఖిభ్యః॑ |  
 వ॒సు॒రగ్ని॒ర్వసు॑శ్ర॒వాః | అ॒చ్ఛా నక్షి॑ ద్యు॒మత్త॑మో ర॒యిం దాః॑॥ ఊ॒ర్జా వః॑ ప॒శ్యా॒మ్యూర్జా మా  
 ప॒శ్యత॑ రా॒యసో॑షే॒ణ వః॑ ప॒శ్యామి॑ రా॒యసో॑షే॒ణ మాప॑శ్యతే॒డాస్స॑ మ॒ధుకృ॑తసో॒స్యనా  
 మాఽఽ వి॒శతే॑రా మ॒దః | స॒హస్ర॑పో॒షం వః॑ పు॒ష్కాసం॑ [౨౩] మ॒యి వో రా॒యశ్చ॑యన్తామ్॥  
 తథ్న॑వి॒తుర్వరే॑ణ్యం భ॒ర్గో దే॒వస్య॑ ధీ॒మహి॑ | ధి॒యో యో నః॑ ప్ర॒చోద॑యాత్ | సో॒మా॒నగ్న్  
 స్వ॒రణం॑ కృ॒ణుహి॑ బ్ర॒హ్మ॒ణస్ప॑తే | కక్షీ॑వ॒న్తం య॑ జౌ॒శిజ॑మ్॥ క॒దా చ॒న స్త॒రీర॑సి నే॒న్త్ర స॑శ్చ॒సి  
 దా॒శుషే॑ | ఉ॒పోపే॑న్ను మ॒ఘవన్॑ భూ॒య ఇ॒న్న తే॑ దా॒నం దే॒వస్య॑ పృ॒చ్ఛతే॑॥ ప॒రి త్వాఽగ్నే॑  
 పు॒రం వ॒యం వి॒ప్రగ్ం॑ స॒హస్య॑ ధీ॒మహి॑ | ధృ॒ష॒ద్వర్ణం॑ ది॒వేది॑పే భే॒త్తారం॑ భ॒జ్గురా॑వ॒తః॥  
 అగ్నే॑ గృ॒హప॑తే సు॒గృహ॑ప॒తిర॒హం త్వయా॑ గృ॒హప॑తినా భూ॒యాస॑గ్ం  
 సు॒గృహ॑ప॒తిర్మయా॑ త్వం గృ॒హప॑తినా భూ॒యాశ్చ॑తగ్ం హి॒మాస్తా॒మాశి॑ష॒మా శా॒సే త॒న్తపే॑  
 జ్యోతి॑ష్మ॒తీం తా॒మాశి॑ష॒మా శా॒సేఽము॒వైజ్జ్యోతి॑ష్మ॒తీమ్॥[౨౪]

భూ॒యాస్త॑ స్వ॒స్త్యేఽగ్నే॑ పు॒ష్కాసం॑ ధృ॒ష॒ద్వర్ణ॑మే॒కాన్త॑ త్రి॒గ్ంశ॑చ్ఛ ||1.5.6||

అ॒య॒జ్ఞో వా ఏ॒ష యో॑ఽసా॒మోప॑ప్ర॒యన్తో॑ అ॒ధ్వర॑మి॒త్యాహ॑ స్తో॒మమే॒వాఽస్మై॑  
 యు॒నక్తు॑యే॒త్యాహ॑ ప్ర॒జా వై ప॒శవ॑ ఉ॒పేమం॑ లో॒కం ప్ర॒జామే॒వ ప॒శూని॑మం లో॒కము॑పై॒త్యస్య॑  
 ప్ర॒త్నామ॑ను ద్యు॒తమి॒త్యాహ॑ సు॒వర్గో॑ వై లో॒కః ప్ర॒త్నస్సు॒వర్గమే॒వ లో॒కగ్ం  
 స॒మారో॑హ॒త్యగ్ని॒ర్మూర్ధా॑ ది॒వః క॒కుది॑త్యాహ మూ॒ర్ధాన॑- [౨౫] మే॒వైన॑గ్ం స॒మానా॑నాం  
 క॒రోత్య॑థో దే॒వలో॑కాదే॒వ మ॑ను॒ష్యలో॑కే ప్ర॒తి తి॒ష్ఠత్య॑యమి॒హ ప్ర॒థమో॑ ధా॒యి  
 ధా॒తృభి॑రి॒త్యాహ॑ ము॒ఖ్యమే॒వైనం॑ క॒రోత్య॑భా వామి॒న్త్రాగ్ని॑ ఆ॒హు॑వ॒ధ్యా ఇ॒త్యాహౌ॑జ్యో

బ॒లమే॒వా॒క॒వ రు॒న్ధీ॒క॒యం తే యో॒నిర్ బు॒త్వి॒య ఇ॒త్యా॒హ ప॒శవో॒ వై ర॒యిః ప॒శూ॒నే॒వా॒క॒వ  
 రు॒న్ధీ ష॒డ్భి॒రు॒ప తి॒ష్ఠతే॒ ష॒డ్వా [౨౬] బు॒త॒వ బు॒తు॒ష్టే॒వ ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॒ ష॒డ్భి॒రు॒త్తరా॒భి॒రు॒ప  
 తి॒ష్ఠతే॒ ద్వాద॒శ సం ప॒ద్యన్తే॒ ద్వాద॒శ మా॒సా॒స్సం॒వ॒ధ్సర॒స్సం॒వ॒ధ్సర॒ ఏ॒వ ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॒ యథా  
 వై పు॒రుషో॒కశ్చో గౌరీ॒ర్యత్యే॒వమ॒గ్నిరా॒హితో జీ॒ర్యతి సం॒వ॒ధ్సర॒స్య  
 ప॒రస్తా॒దాగ్ని॒పా॒వమా॒నీ॒భి॒రు॒ప తి॒ష్ఠతే పు॒నర్న॒వమే॒వైన॒మజ॒రం క॒రోత్య॒థో పు॒నాత్యే॒వోప తి॒ష్ఠతే  
 యోగ ఏ॒వా॒క॒స్త్వైష ఉ॒ప తి॒ష్ఠతే [౨౭] ద॒మ ఏ॒వా॒క॒స్త్వైష ఉ॒ప తి॒ష్ఠతే యా॒చ్ఛై॒శ్వాస్త్వై॒షోప  
 తి॒ష్ఠతే యథా పా॒పీయా॒శ్చౌ॒యస ఆ॒హృత్య॒ నమ॒స్యతి తాదృ॒గే॒వ తదా॒యుర్దా  
 అగ్నే॒కస్యా॒యుర్మే దే॒హీత్యా॒హా॒క॒యుర్దా హ్యే॒ష వర్చో॒దా అగ్నే॒కసి వర్చో మే దే॒హీత్యా॒హ  
 వర్చో॒దా హ్యే॒ష తనూ॒పా అగ్నే॒కసి తను॒వం మే పా॒హీత్యా॒హ [౨౮] తనూ॒పా హ్యే॒షోగ్నే  
 యన్మే తను॒వా ఊ॒నం తన్మ ఆ పృ॒ణేత్యా॒హ యన్మే ప్ర॒జాయే॒ పశూ॒నా॒మూ॒నం తన్మ ఆ  
 పూ॒రయే॒తి వా॒క॒వైతదా॒హ చి॒త్రా॒వసో స్వ॒స్తి తే పా॒రమ॒శీయే॒త్యా॒హ రాత్రి॒ర్వై  
 చి॒త్రా॒వసు॒రవృ॒ష్టైష్టే వా ఏ॒తస్త్వై పు॒రా బ్రా॒హ్మణా॒ అభై॒షుర్వృ॒ష్టిమే॒వా॒క॒వ రు॒న్ధ  
 ఇ॒న్ధానా॒స్త్వా శత॒గ్ం [౨౯] హి॒మా ఇ॒త్యా॒హ శతా॒యః పు॒రుష॒శ్శతే॒న్ద్రియ॒ ఆయు॒ష్వే॒వేన్ద్రియే  
 ప్ర॒తి తి॒ష్ఠత్యే॒షా వై సూ॒రీ కర్ణ॒కా॒వత్యే॒తయా హ స్మ వై దే॒వా అసు॒రాణా॒గ్ం శత॒తర్హా॒గ్  
 స్త్రగ్ం॒హన్తి యదే॒తయా స॒మిధ॒మా దధా॒తి వజ్ర॒మే॒వైతచ్ఛత॒ఘ్నం య॒జమా॒నో  
 భ్రా॒తృ॒వ్యా॒య ప్ర హ॒రతి స్త్రా॒త్యా అ॒ఛంబ॒ట్కార॒గ్ం సం త్వ॒మగ్నే సూ॒ర్యస్య వర్చ॒సా॒గధా  
 ఇ॒త్యా॒హైతత్త్వ॒మసీ॒దమ॒హం భూ॒యాస॒మితి వా॒క॒వైతదా॒హ త్వ॒మగ్నే సూ॒ర్యవర్చా  
 అసీ॒త్యా॒హాశి॒షమే॒వైతా॒మా శాస్తే॑||[౩౦]

మూ॒ర్ధాన॒గ్ం ష॒డ్వా ఏ॒ష ఉ॒ప తి॒ష్ఠతే పా॒హీత్యా॒హ శత॒మహా॒గ్ం షో॒డశ॑ ||1.5.7||

సం ప॒శ్యామి ప్ర॒జా అ॒హమి॒త్యా॒హ యా॒వన్త ఏ॒వ గ్రా॒మ్యాః ప॒శవస్తా॒నే॒వా॒క॒వ  
 రు॒న్ధీ॒క॒మృ॒సా॒స్థా॒మో వో భక్షీ॒యేత్యా॒హా॒మో హ్యే॒తా మహా॒స్థం మహో॒ వో భక్షీ॒యేత్యా॒హ

మహో హ్యేతాస్సహ స్థ సహో వో భక్షీయేత్యాహ మహో హ్యేతా ఊర్జస్థోర్జం వో  
 భక్షీయేత్యా- [30] హోర్జో హ్యేతా రేవతీ రమధ్వమిత్యాహ పశవో వై రేవతీః  
 పశూనేవాకత్మన్ రమయత ఇహైవ స్తేతో మాకప గాతేత్యాహ ధ్రువా ఏవైనా అనపగాః  
 కురుత ఇష్టకచిద్వా అన్యోఽగ్నిః పశుచిదన్యస్సగ్ంహితాకసి విశ్వరూపీరితి వధ్నమభి  
 మృశత్యువైవైనం ధత్తే పశుచితమేనం కురుతే ప్ర [31] వా ఏషోఽస్మాల్లోకాచ్ఛ్యవతే య  
 ఆహవనీయముప తిష్ఠతే గార్హపత్యముప తిష్ఠతేఽస్మిన్నేవ లోకే ప్రతి తిష్ఠత్యథో  
 గార్హపత్యాయైవ ని హ్నుతే గాయత్రీభిరుప తిష్ఠతే తేజో వై గాయత్రీ తేజ ఏవాకత్మన్  
 ధత్తేఽథో యదేతం తృచమన్వాహ సంతత్యై గార్హపత్యం వా అను ద్విపాదో వీరాః ప్ర  
 జాయస్తే య ఏవం విద్వాన్ ద్విపదాభిర్గార్హపత్యముప తిష్ఠత [32] ఆకస్య వీరో జాయత  
 ఊర్జా వః పశ్యామ్యూర్జా మా పశ్యతేత్యాహోకశిషమేవైతామా శాస్తే  
 తథ్నవితుర్వరేణ్యమిత్యాహ ప్రసూత్యై సోమానగ్గ్ స్వరణమిత్యాహ సోమపీథమేవాకవ రున్ధే  
 కృణుహి బ్రహ్మణస్పత ఇత్యాహ బ్రహ్మవర్చసమేవాకవ రున్ధే కదా చన స్తరీరసీత్యాహ న  
 స్తరీగ్ం రాత్రిం వసతి [33] య ఏవం విద్వానగ్నిముప తిష్ఠతే పరి త్వాఽగ్నే పురం  
 వయమిత్యాహ పరిధిమేవైతం పరి దధాత్యస్కన్దాయాఽగ్నే గృహపత ఇత్యాహ యథా  
 యజురేవైతచ్ఛతగ్ం హిమా ఇత్యాహ శతం త్వా హేమన్తానిన్ధిషీయేతి వాకవైతదాహ  
 పుత్రస్య నామ గృహ్ణాత్యన్దామేవైనం కరోతి తామాశిషమా శాసే తన్తవే జ్యోతిష్మతీమితి  
 బ్రూ యాద్యస్య పుత్రోఽజాతస్యాత్తేజస్వేవాకస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రో జాయతే  
 తామాశిషమా శాసేఽముష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూ యాద్యస్య పుత్రో జాతస్యాత్తేజ  
 ఏవాకస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి||[34]

ఊర్జం వో భక్షీయేతి ప్ర గార్హపత్యముపతిష్ఠతే వసతి జ్యోతిష్మతీమేకాన్వ త్రిగ్ంశచ్ఛ ||1.5.8||

అగ్ని హోత్రం జుహోతి యదేవ కిచ్చ యజమానస్య స్వం తస్యైవ తద్రేతసిచ్చతి ప్రజననే



ప్ర॒జన॑న॒గ్ం హి॑ వా అ॒గ్నిర॑థో॒షధీ॑ర॒న్తగ॑తా దహతి తాస్తతో భూ॑య॒సీః ప్ర॑ జాయ॒న్తే  
 య॒థ్సా॒యం జు॒హోతి॑ రేత ఏ॒వ త॒ధి॒శ్చాతి॑ పై॒వ ప్రా॒తస్త॑నేన జనయతి తద్రేత॒స్సిక్తం॑ న  
 త్వష్టా॒వికృ॑తం ప్ర జాయతే యావచ్ఛో వై రేత॒స్సిక్తస్య॑ [3౬] త్వష్టా రూపాణి వికరోతి  
 తావచ్ఛో వై తత్ప్ర జాయత ఏ॒ష వై దై॒వ్యస్త్వష్టా॑ యో యజతే బహ్వి॒భిరు॑ప తిష్ఠతే రేత॒స్  
 ఏ॒వ సి॒క్తస్య॑ బహు॒శో రూపా॑ణి వి కరోతి స పై॒వ జాయతే॑ శ్వశ్శో భూ॑యాన్భవతి య  
 ఏ॒వం వి॒ద్వాన॒గ్నిము॑ప తిష్ఠతే॒హర్దే॒వానా॒మాసీ॒ద్రాత్రి॑ర॒సురా॑ణాం తే॒సురా॑ యద్దే॒వానాం॑  
 వి॒త్తం వే॒ద్యమా॑సీ॒త్తేన॑ సహ [3౭] రాత్రిం ప్రా॒విశ॑న్తే దే॒వా హీ॑నా అమన్యన్త  
 తే॒పశ్య॑న్నాగ్నే॒యీ రాత్రి॑రాగ్నే॒యాః పశ॑వ ఇ॒మమే॑వాగ్నిగ్ం స్త॒వామ స న॑స్మ॒తః పశూన్  
 పు॒నర్దా॒స్యతీ॒తి తే॒గ్నిమ॑స్త్వవ॒న్ధ ఏ॒భ్యస్మ॑తో రాత్రి॒యా అధ్య॑హరభి పశూన్నిరార్జతే  
 దే॒వాః పశూన్ వి॒త్త్వా కా॒మాగ్ం అ॒కుర్వ॑త య ఏ॒వం వి॒ద్వాన॒గ్నిము॑ప తిష్ఠతే  
 పశు॑మాన్భవ- [3౮] త్యాదిత్యో వా అస్మా॒లోకా॒దముం॑ లోక॒మైథో॑కముం లోకం గత్వా  
 పు॒నరి॒మం లోక॑మభ్యధ్యాయథ్స ఇ॒మం లోక॑మాగత్య మృత్యోర॒భిభే॑న్ మృత్యు॒సంయు॑త  
 ఇ॒వ హ్య॑యం లోక॒స్సోక॑మన్యతే॒కమే॑వాగ్నిగ్ం స్త॒వాని స మా స్మ॒తస్సు॑వర్గం లోకం  
 గమ॑యిష్యతీ॒తి సో॒గ్నిమ॑స్త్వాథ్స ఏ॒నగ్ం స్మ॒తస్సు॑వర్గం లోక॑మగమయద్య [3౯] ఏ॒వం  
 వి॒ద్వాన॒గ్నిము॑ప తిష్ఠతే సు॒వర్గ॑మే॒వ లోక॑మే॒తి సర్వ॑మాయురేత్యభి వా ఏ॒షోగ్ని॑ ఆ రోహతి  
 య ఏ॒నాపు॑ప తిష్ఠతే యథా ఖ॒లు వై శ్రీ॑యానభ్యారూ॒ఢః కా॒మయ॑తే తథా కరోతి  
 నక్త॑ము॒ప తిష్ఠ॑తే న ప్రాత॒స్సగ్ం హి॑ నక్తం వ్రతాని సృజ్యన్తే సహ శ్రీ॒యాగ్ శ్చ పాపీ॑యాగ్  
 శ్చాసా॑తే జ్యోతి॒ర్వా అ॒గ్నిస్త॑మా రాత్రి॒ర్య [౪౦] న్నక్త॑ము॒పతిష్ఠ॑తే జ్యోతి॒పైవ  
 తమ॑స్తరత్యుపస్థే॒యోగ్ని ౩ ర్నోప॑స్థే॒యా ౩ ఇత్యా॑హుర్మనుష్యా॒యేన్వై  
 యో॒హర॑హరాహృత్యా॒ఞ్ఞైనం॑ యాచతి స ఇన్వై తముపార్చత్యథ కో  
 దే॒వాన॑హరహర్యాచిష్యతీ॒తి తస్మా॒న్నోప॑స్థే॒యోఽథో ఖ॒ల్వాహు॑రాశిషే వై కం యజమా॒నో  
 యజ॑త ఇత్యేషా ఖ॒లు వా [౪౧] ఆహితా॑గ్నిరాశీర్యదగ్నిము॒ప తిష్ఠ॑తే తస్మాదుపస్థే॒యః

ప్రజాపతిః పశూనస్సజత తే సృష్టా అహోరాత్రే  
 ప్రావిశంతాఞ్చన్దోభిరన్వవిన్దద్యచ్ఛన్దోభిరుపతిష్ఠతే స్వమేవ తదన్విచ్ఛతి న తత్ర  
 జామ్యస్తీత్యాహుర్యోహరహరుప తిష్ఠత ఇతి యో వా అగ్నిం ప్రత్యజ్జప తిష్ఠ తే  
 ప్రత్యేనమోషతి యః పరాజ్ విష్వజ్ప్రజయా పశుభిరేతి కవాతిర్యజ్జివోప తిష్ఠేత నైనం  
 ప్రత్యోషతి న విష్వజ్ప్రజయా పశుభిరేతి॥౪౨॥

సీక్తస్య సహ భవతి యో యత్థలు వై పశుభిస్త్రయోదశ చ ॥1.5.9॥

మమ నామ ప్రథమం జాతపేదః పితా మాతా చ దధతుర్యదగ్నే తత్త్వం బిభృహి  
 పునరా మదైతోస్తవాహం నామ బిభరాణ్యగ్నే॥ మమ నామ తవ చ జాతపేదో వాససీ ఇవ  
 వివసానౌ యే చరావః ఆయుషే త్వం జీవసీ వయం యథాయథం వి పరి దధావహై  
 పునస్తీ॥ నమోఽగ్నయేఽప్రతివిద్ధాయ నమోఽనాధృష్టాయ నమస్సమ్రాజే అషాఢో [౪౩]  
 అగ్నిర్బ్రహ్మద్యాయా విశ్వజిఢ్సహస్త్యశ్శ్రేష్ఠో గన్ధర్వః॥ త్వత్ పితారో అగ్నే  
 దేవాస్త్వామాహుతయస్త్వద్వివాచనాః సం మామాయుషా సం గౌపత్యేన సుహితే మా  
 ధాః॥ అయమగ్నిశ్శ్రేష్ఠతమోఽయమ్భగవత్తమోఽయగ్ం సహస్రసాతమః అస్మా అస్తు  
 సువీర్యమ్॥ మనో జ్యోతిర్జ్ఞప్తమాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాతు యా  
 ఇష్టా ఉషసో నిమ్రుచశ్చ తాస్సం దధామి హవిషా ఘృతేన॥ పయస్వతీరోషధయః [౪౪]  
 పయస్వద్వీరుధాం పయః అపాం పయసో యత్ పయస్తేన మామిన్త్ర సగ్ం సృజ॥ అగ్నే  
 వ్రతపతే వ్రతం చరిష్యామి తచ్ఛకేయం తస్మై రాధ్యతామ్ అగ్నిగ్ం హోతారమిహ తగ్ం  
 హువే దేవాన్ యజ్ఞియానిహ యాన్ హవామహే॥ ఆ యన్తు దేవాస్సుమనస్యమానా  
 వియన్తు దేవా హవిషో మే అస్య కస్త్వా యునక్తి స త్వా యునక్తు యాని ఘర్మే  
 కపాలాన్యపచిన్వన్తి [౪౫] వేధసః పూష్ణస్తాన్యపి వ్రత ఇన్త్రవాయూ వి ముఞ్చతామ్॥  
 అభిన్నో ఘర్మో జీరదానుర్యత ఆత్తస్తదగన్ పునః ఇధ్మో వేదిః పరిధయశ్చ సర్వే

య॒జ్ఞస్యా॑ఽయ॒రను॑ సం చ॒రన్తి॑॥ త్ర॒యస్త్రి॑గ్గంశ॒త్తన్త॑వో యే వి॒తత్తి॑రే య ఇ॒మం య॒జ్ఞగ్గ్  
 స్వ॒ధయా॑ దద॒న్తి తే॑షాం చి॒న్నం ప్ర॒త్యేత॑ద్ద॒ధామి॑ స్వా॒హా ఘ॒ర్మో దే॒వాగ్ం అ॒ప్యేతు॑॥[౪౬]  
 అ॒షాఢ॑ ఓ॒షధ॑య ఉప చి॒న్వన్తి॑ ప॒శ్చవ॑త్పా॒రిగ్ంశ॑చ్చ ॥1.5.10॥

వై॒శ్వాన॑రో న ఊ॒త్యాఽఽ ప్ర॒ యా॑తు పరా వ॒తః॑ అ॒గ్నిరు॒క్లేన॑ వా॒హసా॑॥ ఋ॒తావా॑నం  
 వై॒శ్వాన॑రమృతస్య జ్యోతిషస్ప॒తిమ్॑ అజస్రం ఘ॒ర్మమీ॑మహే॥ వై॒శ్వాన॑రస్య దగ్ంసనాభ్యో  
 బృ॒హద॑రిణాదేకస్వపస్యయా కవిః॑ ఉ॒భా పిత॑రా మహాయన్  
 నజాయతాఽగ్నిర్ద్యా॒వాపృ॑థివీ భూరిరేతసా॑॥ పృ॒ష్టో ది॒వి పృ॒ష్టో అ॒గ్నిః పృ॑థి॒వ్యాం పృ॒ష్టో  
 వి॒శ్వా ఓ॒షధీ॑రా విపేశ॑ వై॒శ్వాన॑రస్సహసా పృ॒ష్టో అ॒గ్నిస్స నో ది॒వా స [౪౭] రి॒షః పా॑తు  
 నక్తమ్॑ జాతో యదగ్ని భువనా వ్యఖ్యః పశుం న గోపా ఇర్యః పరిజా॒ వై॒శ్వాన॑ర బ్రహ్మణే  
 విన్ద గాతుం యూయం పాత స్వస్తిభి॒స్సదా॑ నః॥ త్వమగ్ని శోచిషా శోశుచాన ఆ రోదసి  
 అపృణా జాయమానః॑ త్వం దే॒వాగ్ం అ॒భిశ॑స్తిరముఞ్చో వై॒శ్వాన॑ర జాతపేదో మహిత్వా॑॥  
 అస్మాకమగ్ని మఘవథ్సు ధారయాఽనామి క్ష॒త్రమ॒జర॑గ్ం సువీర్యమ్॑ వయం జయేమ  
 శతినగ్ం సహస్రిణం వై॒శ్వాన॑ర [౪౮] వాజమగ్ని తవోఽతిభిః॑ వై॒శ్వాన॑రస్య సుమతౌ స్యామ  
 రాజా హి కం భువనానామభి శ్రీః॑ ఇతో జాతో విశ్వమిదం వి చష్టే వై॒శ్వాన॑రో యతతే  
 సూర్యేణ॑ అవ తే హేడో వరుణ నమోభిరవ యజ్ఞేభిరీమహే హవిర్భిః॑  
 క్షయన్నస్మభ్యమసుర ప్రచేతో రాజస్నేనాగ్ంసి శిశ్రథః కృతాని॑ ఉదుత్తమం వరుణ  
 పాశమస్మదవాఽధమం వి మధ్యమగ్గ్ శ్రథాయ॑ అథా వయమాదిత్య [౪౯] వ్రతే  
 తవాఽనాగసో అదితయే స్యామ॑ దధిక్రావ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః॑ సురభి నో  
 ముఖా కరత్ ప్ర ణ ఆయాగ్ంషి తారిషత్॑ ఆ దధిక్రాశ్శవసా పశ్చ కృష్టిసూర్య ఇవ  
 జ్యోతిషాఽపస్తతాన॑ సహస్రసాశ్శతసా వాజ్యర్వా పృణక్తు వధ్వా సమిమా వచాగ్ంసి॑॥  
 అగ్నిర్మూర్ధా భువః॑ మరుతో యద్ధ వో దివస్సుమ్నాయన్తో హవామహే॑ ఆ తూ న [౫౦]

ఉప గన్తన॥ యా వశ్శర్మ శశమానాయ సన్తి త్రిధాతూని దాశుషే యచ్ఛతాఽధి॥  
 అస్మభ్యం తాని మరుతో వి యన్త రయిం నో ధత్త వృషణస్సువీరమ్॥ అదితిర్న  
 ఉరువ్యత్వదితిశ్శర్మ యచ్ఛతు॥ అదితిః పాత్వగ్ంహసః॥ మహీమూషు మాతరగ్ం  
 సువ్రతానామృతస్య పత్నీమవసే హువేమ॥ తువిక్షత్రామజరన్తీమురూచీగ్ం  
 సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిమ్॥ సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామసేహసగ్ం  
 సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిమ్॥ ధైవీం నావగ్ం స్వరిత్రామనాగసమస్రవన్తీమా రుహేమా  
 స్వస్తయే॥ ఇమాగ్ం సు నావమారుహగ్ం శతారిత్రాగ్ం శతస్ఫ్యామ్॥ అచ్ఛిద్రాం  
 పారయిష్ణుమ్॥[౪౧]

దే॒వా స॒ సహస్రీ॒ణం వై॒శ్వా॒నరాది॒త్య తా నో॑నేహసగ్ం సుశర్మాణమేకాన్త విగ్ంశతిశ్చ ॥1.5.11॥

దే॒వాసు॒రాః ప॒రా భూ॒మిర్భూమి॑రుపప్రయన్తస్సం పశ్యామ్యయజ్ఞస్సం పశ్యామ్యగ్ని హోత్రం మమ నామ వైశ్వా॒రర ఏ॒కాద॑శ ॥  
 1.5.11॥

దే॒వాసు॒రాః కృ॒ద్ధస్సం ప॑శ్యామి సం పశ్యామి నక్తముప గన్తనైక పశ్చాశత్ ॥51॥

దే॒వాసు॒రాః పా॒రయి॑ష్ణుమ్॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి ప్రథమకాణ్డే పంచమః ప్రశ్నః॥